

Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttoon ja ulkomaalaisiin

LuK-tutkielma
Tuomas Hautamäki
2548667
Matemaattisten tieteiden tutkimusyksikkö
Oulun yliopisto
Kevät 2020

Sisältö

1	Johdanto	2
2	Aineisto ja menetelmät	3
2.1	Tutkimusasetelma ja -populaatio	3
2.2	Aineiston muuttujat	3
2.3	Tutkimusongelmat	5
2.4	Tilastolliset menetelmät	5
3	Tulokset	6
3.1	Taustamuuttujat	6
3.2	Suomalaisten suhtautuminen työperäiseen maahanmuuttoon .	8
3.3	Suomalaisten suhtautuminen turvapaikanhakijoihin	11
3.4	Suomalaisten yleinen suhtautuminen ulkomaalaisiin	14
4	Pohdinta	16
	Lähdeluettelo	18

1 Johdanto

Pakolaiskriisi Euroopan unionin alueella alkoi vuonna 2015, jolloin Suomeen tuli ennätysmäärä pakolaisia: virallisten tilastojen mukaan yhteensä 32 476 henkilöä. 2000-luvulla turvapaikanhakijoiden määrä on vaihdellut 1 500–6 000 henkilön välillä vuodessa, eli hakijoiden määrä moninkertaistui lyhyessä ajassa. Tilanne on kuitenkin rauhoittunut ja vuonna 2018 hakijoiden määrä on laskenut vuotta 2015 edeltänyttä tasoa alemmas. [1]

Suomalaisten kriittisyys maahanmuuttajia kohtaan on selvästi lisääntynyt viimeisen viiden vuoden aikana. Osaltaan kriittisyys on varmasti lisääntynyt syystäkin, kun suuri määrä ihmisiä vieraasta kulttuurista saapui suomalaisten keskelle, mutta myös muutamien paljon mediahuomiota saaneiden tapahtumien takia, esimerkkeinä vuonna 2017 Turussa tapahtunut puukotus ja Oulussa paljastuneet lasten hyväksikäytöt vuonna 2018.

Tämän tutkielman tarkoitus on tutkia kuinka suomalaiset suhtautuvat maahanmuuttoon sen ollessa työperäistä tai turvapaikanhakuun perustuvaa sekä suomalaisten yleistä suhtautumista ulkomaalaisiin. Suhtautumista tutkitaan myös muutamien selittävien tekijöiden avulla, kuten sukupuoli, ikä ja asuin-kunnan asukasmäärä.

2 Aineisto ja menetelmät

Tässä luvussa esitellään tutkielmassa käytetty aineisto sekä tutkielmassa käytetyt muuttujat, tutkimusongelmat ja tilastolliset menetelmät. Pääpaino on aineiston esittelyssä ja menetelmät on mainittu vain lyhyesti.

2.1 Tutkimusasetelma ja -populaatio

Tutkielmassa käytetty aineisto on Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) teettämä arvo ja asennetutkimus syksy 2018 [2]. Aineisto kuuluu vuodesta 1984 alkaen tehtyyn sarjaan ”EVA:n kansalliset asennetutkimukset”, joita on alkuun tehty joka toinen vuosi, mutta myöhemmin vuosittain ja viimeimmät kaksi kertaa vuodessa. Kyseessä on siis toistuva poikkileikkausaineisto. Jokaisessa tutkimuksessa teemoina ovat sen hetkiset ajankohtaiset asiat, ja tässä tutkimuksessa teemoina ovat olleet muun muassa sosiaaliturvan uudistaminen, maahanmuutto ja luottamus yhteiskunnan eri toimijoihin.

Aineiston on kerännyt Taloustutkimus 24.9.–4.10.2018 välisenä aikana. Vastaaajat on poimittu Taloustutkimuksen internet-paneelistä satunnaisotannalla 18–70-vuotiasta Suomessa (pois lukien Ahvenanmaa) asuvaa väestöä edustavaksi vastaajien iän, sukupuolen, asuinläänin, koulutuksen ja ammatin/aseman mukaan. Tutkimuskutsut lähetettiin kohderyhmälle sähköpostitse ja vastaajat täyttivät kyselylomakkeen internetissä. Kutsuja lähetettiin 8 000 henkilölle ja kyselyyn vastasi 2 009 henkilöä vastausprosentin ollessa 25 %.

2.2 Aineiston muuttujat

Aineistossa on kaikkiaan 171 eri muuttujaa, joista varsinaiset kysymykset ja väittämät on jaettu 9 eri kysymyspatteristoon, joista kukin patteristo käsittelee eri teemaan liittyviä asioita. Tässä tutkielmassa käytetään vastemuuttujina seuraavia kysymyksiä/väittämiä:

- Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä?
 - *Turvapaikanhakijat ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi täysin eri asiaa.*

- Maahanmuutto herättää maassamme paljon keskustelua. Seuraavassa on lueteltu eräitä asiaa koskevia yleistäviä väitteitä ja luonnehdintoja. Miten ne vastaavat sinun henkilökohtaisia näkemyksiäsi?
 - *Vain harvat turvapaikkaa hakevat ovat todellisessa hädässä.*
 - *Pakolaiset saavat paljon paremmat sosiaali-edut kuin suomalaiset.*
 - *Tulijat haluavat vain hyötyä elintasostamme ja sosiaaliturvastamme.*
 - *Ulkomaalaiset ovat yleisesti ottaen kunnollisia ja sympaattisia ihmisiä.*

Ensimmäiseen kysymykseen vastausvaihtoehdot ovat olleet *Täysin samaa mieltä, Jokseenkin samaa mieltä, Vaikea sanoa, Jokseenkin eri mieltä ja Täysin eri mieltä*. Seuraaviin neljään kysymykseen vastausvaihtoehdot ovat olleet *Erittäin hyvin, Melko hyvin, Vaikea sanoa, Melko huonosti ja Erittäin huonosti*.

Tutkielmassa käytetään aineiston taustamuuttujista sukupuolta, ikäryhmää, asuinkunnan kokoa, ammatillista koulutusta ja puoluekantaa. Kaikki edellä mainitut muuttujat ovat aineistossa valmiiksi luokiteltuja muuttujia.

Sukupuolen vastausvaihtoehdot ovat olleet *Mies, Nainen ja Muu*. Ikäryhmät on jaettu 10 vuoden välein paitsi ensimmäinen ryhmä (*18–25 vuotta*) sekä viimeinen ryhmä (*Yli 65 vuotta*). Asuinkunnan kokoon vastausvaihtoehdot ovat olleet *Alle 4 000 asukasta, 4 000–8 000 asukasta, 8 000–30 000 asukasta, 30 000–80 000 asukasta ja Yli 80 000 asukasta*. Ammatilliseen koulutukseen vastausvaihtoehdot ovat olleet *Ei ammatillista koulutusta, Ammattikurssi, muu lyhyt ammattikoulutus, Ammattikoulu, Opistotasoinen ammattikoulutus, Ammattikorkeakoulututkinto ja Yliopisto- tai korkeakoulututkinto*.

Puoluekantaa on kysytty kysymyksellä *Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, minkä puoleen ehdokasta äänestäisitte?*, jonka vastausvaihtoehdot ovat olleet

- *KESK,*
- *KOK,*
- *SDP,*
- *Vasemmistoliitto,*
- *Vihreät,*
- *RKP,*
- *Kristillisdemokraatit,*

- *Perussuomalaiset,*
- *Siniset,*
- *Jokin muu puolue tai ryhmittymä,*
- *En äänestäisi lainkaan,*
- *En osaa sanoa ja*
- *En halua sanoa.*

2.3 Tutkimusongelmat

Tutkielmassa on tarkoitus perehtyä kolmeen eri tutkimusongelmaan ja löytää niihin vastauksia. Tutkimusongelmat ovat:

1. suomalaisten suhtautuminen työperäiseen maahanmuuttoon,
2. suomalaisten suhtautuminen turvapaikanhakijoihin ja
3. suomalaisten yleinen suhtautuminen ulkomaalaisiin.

Ensimmäisen tutkimusongelman vasteena käytetään mielipideväittämää *Turvapaikanhakijat ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi täysin eri asiaa* ja selittävinä muuttujina sukupuoli ja ammatillista koulutusta. Toisen tutkimusongelman vaste on muodostettu väitteistä *Vain harvat turvapaikkaa hakevat ovat todellisessa hädässä, Pakolaiset saavat paljon paremmat sosiaaliset kuin suomalaiset ja Tulijat haluavat vain hyötyä elintasostamme ja sosiaaliturvastamme*. Selittävinä muuttujina käytetään sukupuoli, kuntakokoa sekä ikäryhmää. Kolmannen tutkimusongelman vasteena käytetään väitettä *Ulkomaalaiset ovat yleisesti ottaen kunnollisia ja sympaattisia ihmisiä* ja selittävinä muuttujina sukupuoli ja puoluekanta.

2.4 Tilastolliset menetelmät

Aineiston kuvailuun ja analysointiin on käytetty yksiulotteisia jakaumataulukoita ja -kuvaajia, ristiintaulukointia ja sen Pearsonin χ^2 -riippumattomuustestiä, logistista regressiota dikotomisoidulle vasteelle, summamuuttujaa ja summamuuttujan testaukseen Cronbachin α -testiä. Kaikki laskelmat ja kuvaajat on tuotettu RStudiosta [3] käsin R-ohjelmiston versiolla 3.6.3 [4].

3 Tulokset

Tämä luku esittelee taustamuuttujat niiden erilaisten jakaumien kautta sekä esittelee tutkimusongelmiin saatuja tuloksia tilastollisten analyysien pohjalta.

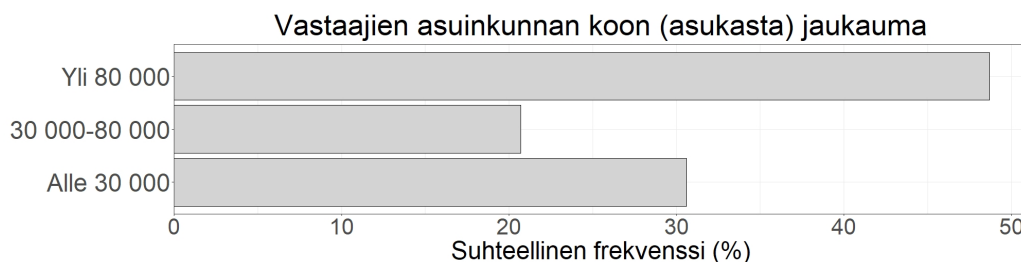
3.1 Taustamuuttujat

Sukupuolten osalta jakauma on hyvin tasainen miesten osuuden (50,2 %) ollessa hieman suurempi kuin naisten osuus (49,8 %). Tutkielmassa aineistosta on poistettu muunsukupuoliset vähäisten havaintoyksiköiden vuoksi (13 kpl). Taulukossa 1 on esitetty uudelleenluokitellun ikäryhmän sekä sukupuolen suhteellinen yhteisjakauma. Ikäryhmän uudelleenluokittelu on tehty, jotta ryhmäkoot olisivat riittävän suuret.

Sukupuoli	Ikäryhmä (v)			Yhteensä (N)
	18-35	36-55	Yli 55	
Mies	21,8	38,8	39,4	100,0 (1002)
Nainen	31,3	36,9	31,8	100,0 (994)
Yhteensä	26,5	37,9	35,6	100,0 (1996)

Taulukko 1: Sukupuolen ja ikäryhmän suhteellinen yhteisjakauma (%).

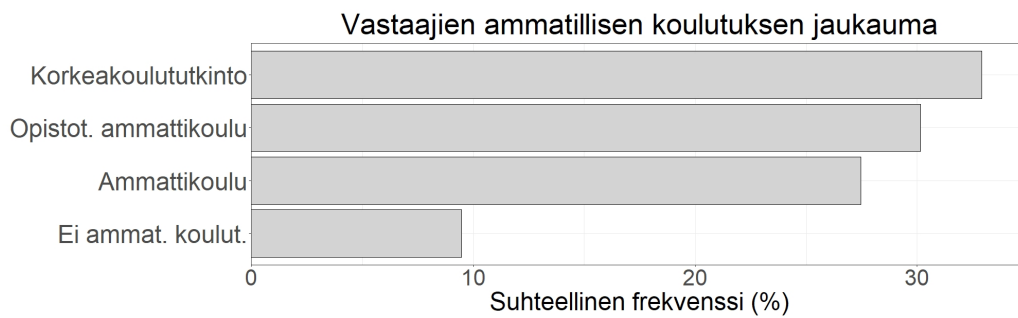
Kuvassa 1 on esitetty uudelleenluokitellun kuntakoon yksiulotteinen jakauma. Luokittelussa on yhdistetty luokat *Alle 4 000 asukasta*, *4 000–8 000 asukasta* ja *8 000–30 000 asukasta* yhdeksi luokaksi ”Alle 30 000 asukasta”. Muut luokat ovat ennallaan.

Kuva 1: Uudelleenluokitellun kuntakoon yksiulotteinen jakauma.

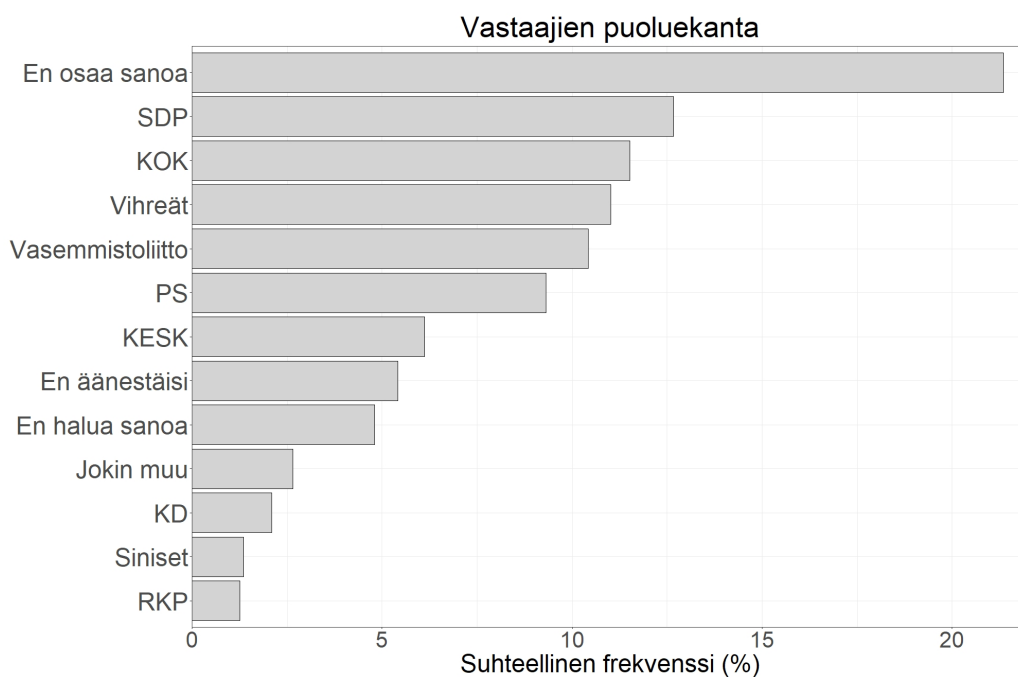
Kuvassa 2 on esitetty uudelleenluokitellun ammatillisen koulutuksen yksiulotteinen jakauma. Luokittelussa on yhdistetty *Ammattikurssi*, *muu lyhyt*

ammattikoulutus luokkaan *Ammattikoulu*, ja *Ammattikorkeakoulututkinto* sekä *Yliopisto- tai korkeakoulututkinto* on yhdistetty yhdeksi ”Korkeakoulututkinto” luokaksi. Luokat *Opistotasoinen ammattikoulutus* ja *Ei ammatillista koulutusta* on pidetty ennallaan.

Kuva 2: Uudelleenluokitellun ammatillisen koulutuksen yksiulotteinen jakauma.

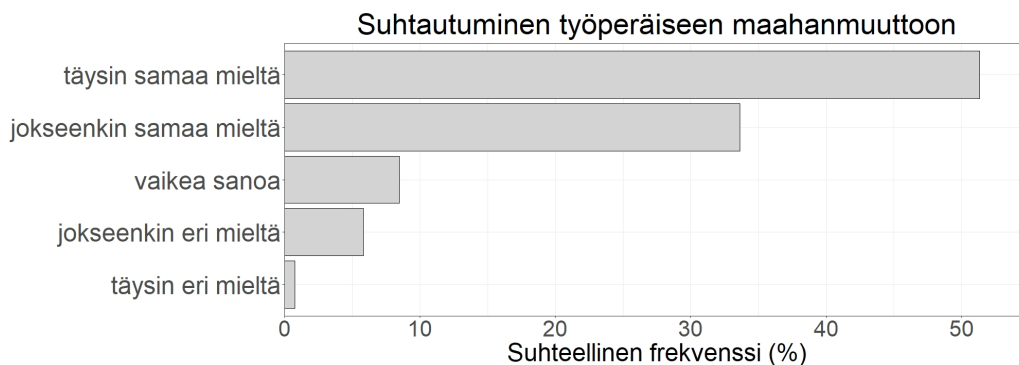
Kuvassa 3 on esitetty tutkimukseen vastanneiden henkilöiden puoluekanta, jos eduskuntavaalit olisi pidetty tutkimuksen aikana.

Kuva 3: Vastaajien puoluekanta, jos eduskuntavaalit olisi pidetty tutkimuksen aikana.

3.2 Suomalaisten suhtautuminen työperäiseen maahanmuuttoon

Tätä tutkimusongelmaa lähdetään tarkastelemaan vasteen eli mielipidevääntämän *Turvapaikanhakijat ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi täysin eri asiaa* yksiulotteisesta jakaumasta, jonka alkuperäisten vastausten jakauma on esitetty kuvassa 4. Uudelleenluokitellun vasteen yksiulotteinen jakauma on esitetty taulukon 2 ”Yhteisjakauma”-sarakkeessa, jossa *täysin samaa mieltä* ja *jokseenkin samaa mieltä* vastaukset on yhdistetty ”samaa mieltä” luokaksi sekä *täysin eri mieltä* ja *jokseenkin eri mieltä* vastaukset on yhdistetty ”eri mieltä” luokaksi. *Vaikea sanoa* vastaukset on pidetty ennallaan.

Kuva 4: Vastausten alkuperäinen yksiulotteinen jakauma väittämään *Turvapaikanhakijat ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi täysin eri asiaa*.

Yksiulotteisista jakaumista nähdään, että valtaosa suomalaisista on väittämän kanssa samaa mieltä. Lähdetään tutkimaan selittävien tekijöiden kautta, että onko osa suomalaisista mahdollisesti enemmän eri mieltä väitteen kanssa kuin toiset.

Vasteen selittävinä muuttujina käytetään sekä sukupuolta että ammatillisesta koulutuksesta ja analysointi on tehty ristiintaulukoinnilla. Tarkastellaan ensin tilannetta, jossa selittävänä muuttujana käytetään vain sukupuolta. Taulukossa 2 on esitetty tämän tilanteen ristiintaulukointi sekä Pearsonin χ^2 -riippumattomuustestin tulokset.

Taulukosta 2 nähdään, että naiset ovat hieman enemmän eri mieltä väitteen kanssa kuin miehet. Samalla myös naisten samaa mieltä oleva osuus on selvästi pienempi kuin miesten. Naisissa on myös hieman enemmän niitä, joilla ei ole selvää mielipidettä väitteeseen.

Vastausvaihtoehto	Sukupuoli		Yhteisjakauma
	Mies	Nainen	
Samaa mieltä	88,0	81,9	85,0
Vaikea sanoa	7,2	9,8	8,5
Eri mieltä	4,8	8,3	6,5
Yhteensä	100,0	100,0	100,0
N	1002	994	1996
$X^2 = 15,74, df = 2, P\text{-arvo} = 0,0004$			

Taulukko 2: Vasteen *Turvapaikanhakijat ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi täysin eri asiaa* ja sukupuolen ristiintaulukointi, sekä Pearsonin χ^2 -riippumattomuustestin testisuureen arvo, vapausaste df ja niitä vastaava P -arvo.

Tehdään seuraavaksi ristiintaulukointi käyttäen selittävänä muuttujana pelkästään ammatillista koulutusta. Tämän analyysin tulokset on esitetty taulukossa 3.

Vastausvaihtoehto	Ammatillinen koulutus			
	Ei ammat. koulutusta	Ammatti-koulu	Opistot. ammattik.	Korkeak.-tutkinto
Samaa mieltä	81,5	87,2	87,4	81,9
Vaikea sanoa	11,6	8,2	7,0	9,1
Eri mieltä	6,9	4,6	5,6	9,0
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0
N	189	548	602	657
$X^2 = 15,95, df = 6, P\text{-arvo} = 0,014$				

Taulukko 3: Vasteen *Turvapaikanhakijat ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi täysin eri asiaa* ja ammatillisen koulutuksen ristiintaulukointi, sekä Pearsonin χ^2 -riippumattomuustestin testisuureen arvo, vapausaste df ja niitä vastaava P -arvo.

Kun tarkastellaan taulukkoa 3, huomataan että korkeakoulututkinnon omaavat ovat eniten eri mieltä väittämän kanssa, kun taas ammattikoulun käyneet ovat eniten samaa mieltä. Niillä, joilla ei ole ammatillista koulutusta, on vastausten jakauma lähes samanlainen kuin korkeatutkinnon omaavilla.

Jatketaan ristiintaulukoinnin tarkentamista vielä siten, että otetaan kumpikin selittävä tekijä mukaan analyysiin. Ristiintaulukointi on tehty jakamalla aineisto ammatillisen koulutuksen luokkien mukaisiin aliaineistoihin ja tä-

män jälkeen jokaiselle neljälle aliaineistolle tehty erillinen ristiintaulukointi vasteen ja sukupuolen mukaan sekä Pearsonin χ^2 -riippumattomuustestit. Taulukossa 4 on esitetty tämän analysoinnin tulokset.

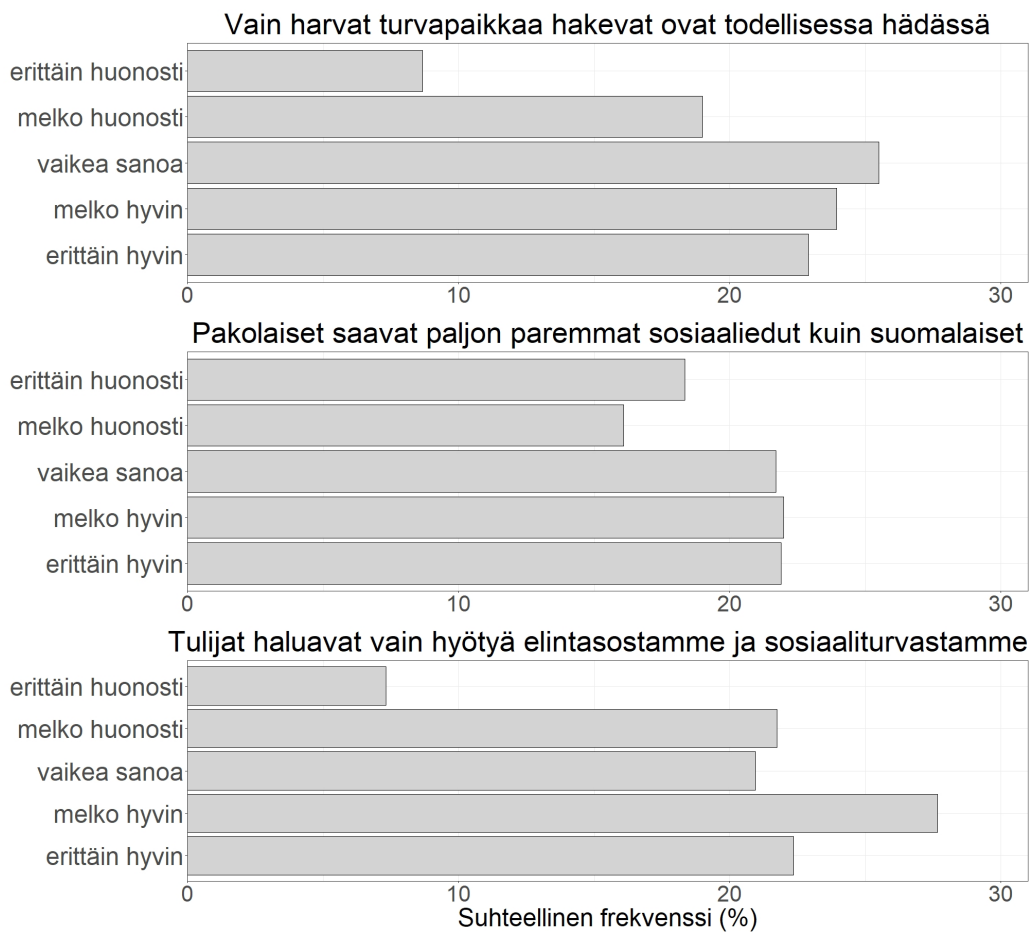
	Vastausvaihtoehto				
Ammatillinen koulutus	Samaa mieltä	Vaikea sanoa	Eri mieltä	Yhteensä	N
Ei ammatillista koulutusta					
Miehet	83,9	9,2	6,9	100,0	87
Naiset	79,4	13,7	6,9	100,0	102
	$X^2 = 0,944, P\text{-arvo} = 0,62$				
Ammattikoulu					
Miehet	89,8	6,3	3,9	100,0	304
Naiset	84,0	10,7	5,3	100,0	244
	$X^2 = 4,285, P\text{-arvo} = 0,117$				
Opistotasoinen ammatillinen koulutus					
Miehet	90,4	5,7	3,9	100,0	282
Naiset	84,7	8,1	7,2	100,0	320
	$X^2 = 4,723, P\text{-arvo} = 0,094$				
Korkeakoulututkinto					
Miehet	85,4	8,8	5,8	100,0	329
Naiset	78,4	9,4	12,2	100,0	328
	$X^2 = 8,610, P\text{-arvo} = 0,014$				

Taulukko 4: Vasteen *Turvapaikanhakijat ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi täysin eri asiaa* ja sukupuolen sekä ammatillisen koulutuksen ristiintaulukointi, sekä Pearsonin χ^2 -riippumattomuustestien testisuureen arvot ja niitä vastaavat P -arvot. Jokaisessa ristiintaulukoinnissa vapausaste $df = 2$.

Tarkasteltaessa taulukkoa 4 nähdään, että korkeakoulututkinnon omaavat naiset erottuvat selkeästi muista ryhmistä. Heidän joukossaan on selkeästi eniten väitteen kanssa eri mieltä olevia. Muiden ryhmien osalta tulokset eivät poikkea kovinkaan paljoa toisistaan, vaikka näyttäisi siltä, että naisten samaa mieltä olevien osuudet ovat miesten osuutta pienemmät jokaisessa luokassa. Ryhmäkoot ja suhteellisten osuuksien erot eivät kuitenkaan ole riittävän suuret, jotta riippumattomuustestissä saataisiin pieni P -arvo.

3.3 Suomalaisten suhtautuminen turvapaikanhakijoihin

Aineistossa on useita hyviä muuttujia, joita voisi käyttää tämän tutkimusongelman tarkasteluun. Tämän vuoksi vasteeksi on valittu summamuuttuja, joka on muodostettu väitteistä *Vain harvat turvapaikkaa hakevat ovat todellisessa hädässä*, *Pakolaiset saavat paljon paremmat sosiaalielut kuin suomalaiset* ja *Tulijat haluavat vain hyötyä elintasostamme ja sosiaaliturvastamme*. Kuvassa 5 on esitetty alkuperäisten muuttujien vastausten jakaumat.

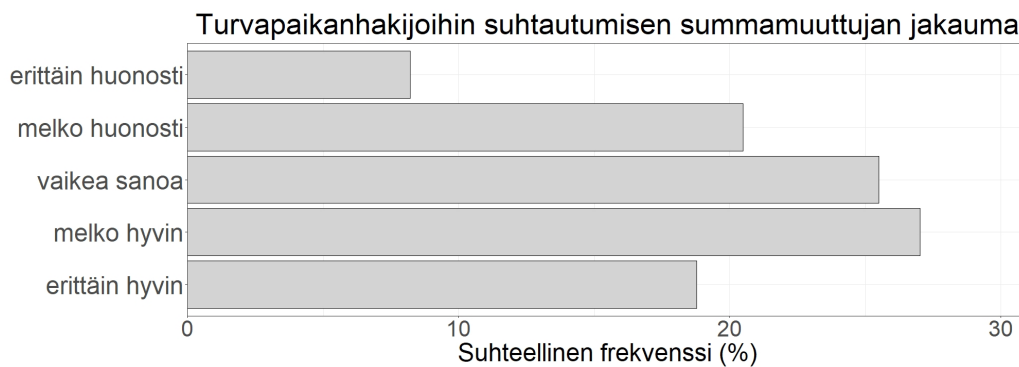
Kuva 5: Alkuperäisten muuttujien vastausten yksiulotteiset jakaumat, joista summamuuttuja on muodostettu.

Muuttujien sopivuutta summaukseen on tarkasteltu Cronbachin α :lla. Sen laskemiseksi on käytetty R:n *psych*-kirjastosta löytyvää *alpha*-funktia, joka tuotti sekä raaka- α :ksi että standardoiduksi α :ksi 0,88. Yli 0,7 olevia α :n arvoja pidetään riittävän korkeina, jotta summauksesta on yleensä ottaen

hyötyä.

Aineistossa vastaukset on numerokoodattu 1–5 siten, että 1 = *erittäin hyvin*, 2 = *melko hyvin*, 3 = *vaikea sanoa*, 4 = *melko huonosti* ja 5 = *erittäin huonosti*. Summamuuttuja on muodostettu laskemalla yhteen havaintoyksikön numerokoodatut vastaukset näihin kolmeen väitteeseen ja näin saatu muuttuja on palautettu takaisin alkuperäiselle asteikolle 1–5 jakamalla tulos 3 ja pyöristämällä lähimpään kokonaislukuun.

Kuvassa 6 on esitetty summamuuttujan alkuperäiselle asteikolle palautettu yksiulotteinen jakauma, josta nähdään että noin neljäsosalla vastaajista ei ole kantaa väitteisiin. Sen sijaan lähes puolet vastaajista sanoo, että väitteet vastaavat joko melko hyvin tai erittäin hyvin heidän henkilökohtaisia näkemyksiään.

Kuva 6: Alkuperäiselle asteikolle palautetun summamuuttujan yksiulotteinen jakauma.

Vastemuuttuja on dikotoimisoitu siten, että *erittäin hyvin* ja *melko hyvin* vastaukset saavat arvon $Y = 1$ ja muut arvon $Y = 0$. Tässä tapauksessa vasteen arvo $Y = 1$ tarkoittaa vastaajan kielteistä suhtautumista turvapaikanhakijoihin, ja näiden osuus on 45,8 % vastaajista.

Dikotomisoidulle vasteelle on sovitettu logistinen regressiomalli, jonka selittävinä muuttujina on käytetty sukupuolta, kuntakokoa ja ikäryhmää. Logistisen regressioanalyysin tulokset on esitetty taulukossa 5, jossa on esitetty regressiokertoimien β estimaatit ja keskivirheet sekä vedonlyöntikertoimien suhteiden (OR) estimaatit ja niiden 95 %:n luottamusvälin ylä- ja alarajat.

Logistisessa regressioanalyysissä sukupuolen viitetasona toimii miehet. Taulukon 5 *Nainen* rivin OR on noin 0,6 eli selvästi pienempi kuin 1, joten naiset näyttäisivät suhtautuvan turvapaikanhakijoihin miehiä myönteisemmin.

Selittäjä	β		OR		
	estim.	SE	estim.	95 % luottamusväli	
Sukupuoli					
Mies			1		
Nainen	-0,45	0,092	0,64	0,54	0,77
Kunnan koko (asukkaita)					
Alle 30 000			1		
30 000-80 000	-0,36	0,129	0,70	0,54	0,90
Yli 80 000	-0,59	0,106	0,56	0,45	0,69
Ikäryhmä					
18-35 vuotta			1		
36-55 vuotta	0,41	0,118	1,51	1,20	1,91
Yli 55 vuotta	0,28	0,120	1,33	1,05	1,68

Taulukko 5: Logistisen regressioanalyysin tulokset, jossa vasteena on dikotomisoitu summamuuttuja ja selittävinä muuttujina on sukupuoli, kuntakoko ja ikäryhmä.

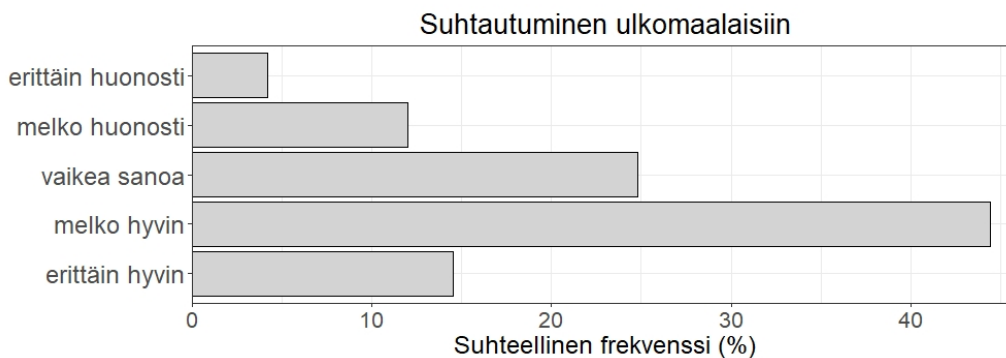
Kuntakoon viitetasona toimii alle 30 000 asukkaan kunnat. 30 000–80 000 asukkaan kunnan OR on noin 0,7 ja yli 80 000 asukkaan kunnan OR on noin 0,6, jotka kummatkin ovat selvästi pienempiä kuin 1, joten näyttäisi siltä, että mitä suuremmasta kunnasta on kyse, sitä myönteisempää on suhtautuminen turvapaikanhakijoihin.

Ikäryhmän viiteluokkana toimii nuorin ikäryhmä eli 18–35-vuotiaat. Tässä havaitaan, että 36–55-vuotiailla OR on n. 1,5 eli selvästi suurempi kuin 1 ja myös suurempi kuin yli 55-vuotiailla, joten he näyttäisivät suhtautuvan kaikista kielteisimmin turvapaikanhakijoihin. Yli 55-vuotiailla OR on noin 1,3 eli hieman pienempi kuin 36–55-vuotiailla, mutta kuitenkin suurempi kuin 1, joten hekin näyttäisivät suhtautuvat nuorimpaa ikäryhmää kielteisemmin turvapaikanhakijoihin.

OR:ien 95 % luottamusvälit ovat melko kapeat ja kunkin estimaatin kanssa kokonaan samalla puolella raja-arvoa 1, eli estimaatteja voidaan pitää melko tarkkoina.

3.4 Suomalaisten yleinen suhtautuminen ulkomaalaisiin

Tämän tutkimusongelman vasteena käytetään väittämää *Ulkomaalaiset ovat yleisesti ottaen kunnollisia ja sympaattisia ihmisiä*. Tarkastellaan ensinnä vastausten yksiulotteista jakaumaa, joka on esitetty kuvassa 7. Tästä havaitaan, että jälleen noin neljäsosalla vastaajista ei ole kantaa väittämään, mutta lähes 60 % vastaajista on sitä mieltä, että väite vastaa joko melko hyvin tai erittäin hyvin heidän henkilökohtaista näkemystä. Näin ollen reilu 15 % on sitä mieltä, että väite vastaa melko huonosti tai erittäin huonosti heidän henkilökohtaista näkemystä.

Kuva 7: Vastausten yksiulotteinen jakauma väittämään *Ulkomaalaiset ovat yleisesti ottaen kunnollisia ja sympaattisia ihmisiä*.

Vaste on dikotomisoitu siten, että *erittäin hyvin* ja *melko hyvin* vastaukset saavat arvon $Y = 1$ ja muut arvon $Y = 0$. Tässä tapauksessa $Y = 1$ tarkoittaa vastaajan myönteistä suhtautumista ulkomaalaisiin, ja näiden osuus on 59 % vastaajista.

Dikotomisoidulle vasteelle on sovitettu logistinen regressiomalli, jonka selittäjinä on käytetty sukupuolta ja puoluekantaa. Logistisen regressioanalyysin tulokset on esitetty taulukossa 6, jossa on esitetty regressiokertoimien β estimaatit ja keskivirheet sekä vedonlyöntikertoimien suhteiden (OR) estimaatit ja niiden 95 %:n luottamusvälin ylä- ja alarajat.

Logistisessa regressioanalyysissä sukupuolen viitetasona toimii tässäkin analyysissä miehet, ja nyt naisten OR on noin 1,2 eli suurempi kuin 1, joten naiset näyttäisivät siis suhtautuvan myönteisemmin ulkomaalaisiin kuin miehet. Puoluekannan viiteluokkana toimii Keskusta. Selvimmin taulukosta 6 erotuvat Keskustaa myönteisemmällä suhtautumisella Vasemmistoliitto ja Vihreät, joiden OR:t ovat selkeästi suurempia kuin 1 ja luottamusvälin alarajat-

kin ovat suurempia kuin 1. RKP:n OR on kaikista korkein, mutta luottamusvälin alaraja pienempi kuin 1 ja yläraja peräti noin 7,5, joten estimaatissa on epävarmuutta paljon. Epävarmuus johtuu RKP:n pienestä kannattajamäärästä.

Keskustaa kielteisemmän suhtautumisen osalta taulukosta 6 erottuvat Perussuomalaiset sekä Siniset, joiden OR:t ovat jopa lähempänä 0 kuin 1. Luottamusvälit ovat kapeat, etenkin Perussuomalaisten osalta, ja luottamusvälin ylärajat ovat pienemmät kuin 1. Myös niiden osalta, jotka eivät äänestäisi lainkaan, OR on melko pieni, eli heidän suhtautumisensa on kielteisempää verrattuna Keskustan kannattajiin.

Muiden luokkien osalta OR:ien luottamusvälit hajautuvat 1 kummallekin puolelle, eli tuloksissa on näiden osalta jonkin verran epävarmuutta.

Selittäjä	β		OR		
	estim.	SE	estim.	95 % luottamusväli	
Sukupuoli					
Mies			1		
Nainen	0,16	0,099	1,17	0,97	1,43
Puoluekanta					
Keskusta			1		
Kokoomus	0,36	0,233	1,40	0,88	2,21
SDP	0,04	0,227	1,04	0,67	1,62
Vasemmistoliitto	0,59	0,244	1,80	1,11	2,90
Vihreät	0,93	0,254	2,53	1,54	4,16
RKP	0,96	0,531	2,62	0,92	7,45
Kristillisdemokraatit	0,23	0,377	1,26	0,60	2,64
Perussuomalaiset	-1,75	0,259	0,18	0,11	0,29
Siniset	-1,10	0,449	0,33	0,14	0,80
Jokin muu	-0,32	0,332	0,73	0,38	1,39
En äänestäisi	-0,65	0,269	0,52	0,31	0,88
En osaa sanoa	-0,26	0,211	0,77	0,51	1,16
En halua sanoa	-0,38	0,277	0,68	0,40	1,17

Taulukko 6: Logistisen regressioanalyysin tulokset, jossa vaste *Ulkomaalaiset ovat yleisesti ottaen kunnollisia ja sympaattisia ihmisiä* on dikotomisoitu ja selittävinä muuttujina on sukupuoli ja puoluekanta.

4 Pohdinta

Suomalaisten suhtautumista työperäiseen maahanmuuttoon tutkittiin vertaamalla sitä turvapaikanhakijoihin. Jo vasteen yksiulotteisesta jakaumasta nähtiin, että valtaosa suomalaisista on sitä mieltä, että työperäistä maahanmuuttoa ei pidä sekoittaa turvapaikanhakijoiden kanssa samaksi asiaksi. Naisista on kuitenkin hieman suurempi osa sitä mieltä, että nämä olisivat kaksi samaa asiaa. Kun asiaa tarkasteltiin hieman syvemmältä, paljastui että yllättäen korkeasti koulutetuissa naisissa on kaikista eniten niitä, joiden mielestä työperäisellä maahanmuutolla ja turvapaikanhakijoilla ei ole eroa.

Turvapaikanhakijoihin hieman vajaalla puolella suomalaisista on kielteinen suhtautuminen. Kun otettiin selittävät muuttajat mukaan analysointiin, huomattiin että naiset suhtautuvat selvästi miehiä myönteisemmin turvapaikanhakijoihin. Samoin kuntakoon kasvaminen vaikuttaa myönteisesti suhtautumiseen, eli suurissa kaupungeissa suhtautuminen turvapaikanhakijoihin on huomattavasti myönteisempää kuin pienissä maaseutukunnissa. Ikäryhmän osalta vaikutus on päinvastainen edellisiin muuttujiin nähden, eli vanhemmat suomalaiset suhtautuvat kielteisemmin turvapaikanhakijoihin kuin nuoret. Kaikista kielteisimmin turvapaikanhakijoihin suhtautuu pienessä kunnassa asuva keski-ikäinen mies.

Suomalaisten yleinen suhtautuminen ulkomaalaisiin on melko myönteistä ja lähes kaksi kolmesta on sitä mieltä, että ulkomaalaiset ovat kunnollisia ja sympaattisia ihmisiä. Tässäkin tapauksessa naiset suhtautuvat hieman miehiä myönteisemmin. Kun tarkasteltiin vastaajan puoluekantaan selittävänä tekijänä, nähtiin että vasemmistopuolueista vasemmistoliittolaiset ja vihreät suhtautuvat myönteisemmin ulkomaalaisiin kuin keskustalaiset. Oikeistolaisista puolueista erottui hyvin vahvana perussuomalaiset ja siniset, joiden suhtautuminen ulkomaalaisiin on kielteisintä. *En osaa sanoa* vastausten osuus puoluekantaan oli suurin, n. 21 %, mutta näistä suurin osa jättää eduskuntavaaleissa äänestämättä [5]. Todennäköisesti näistä joitakin vastauksia olisi saattanut mennä myös puolueille, mutta vaikutus lopputulokseen olisi hyvin pieni ainakin suurimpien ja keskikokoisten puolueiden osalta.

Pakolaiskriisi oli EU:n alueella voimakkaimmillaan vuosina 2015–2017. Tässä tutkielmassa käytetty aineisto on kerätty syksyllä 2018, joten pakolaiskriisin vaikutukset ovat hyvin vielä vastanneiden muistissa. Tämä näkyy varmasti osaltaan varsinkin turvapaikanhakijoihin suhtautumisen melko korkeassa kielteisen asenteen osuudessa. Turussa vuonna 2017 tapahtunut puukotus

sai voimakasta mediahuomiota, joka on varmasti vaikuttanut monen ihmisen mielipiteisiin. Voidaanko silti yhden ihmisen teon perusteella yleistää, että myös muut turvapaikanhakijat olisivat pahantahtoisia?

Kyselyn vastausprosentti on vain 25 % eli vastauskato on suurta. Vastausprosentti on kuitenkin normaali kyselylle, johon on lähetetty kutsut sähköpostitse ja vastaaminen on täysin vapaaehtoista. Ikäjakaumasta nähdään, että se ei vastaa ainakaan täysin suomalaisten ikärakennetta [6], vaan nuoret miehet ovat olleet laiskempia vastaamaan kuin muut ikäryhmät. Yli 55 vuotiaiden vastaajien osuus puolestaan on varsin korkea sekä miehillä että naisilla.

Vaikka vastaajat on poimittu satunnaisotannalla Taloustutkimuksen internet-paneelistä, ei ole mitään tietoa minkä tyyppiset ihmiset paneeliin ovat ilmoittautuneet. Näin ollen ei voida vahvistaa, että kyselyyn poimittu otos vastaisi todellista suomalaisista tehtyä satunnaisotosta. Toisin sanoen sekä vastauskato että paneeliin ilmoittatuneet voivat aiheuttaa harhaa tuloksiin.

Aineisto on lisäksi painotettu Taloustutkimuksessa analysointivaiheessa vastaamaan suomalaista 18–70-vuotiasta väestöä eri taustaumuuttujien perusteella. Kyseistä painokerrointa ei kuitenkaan ole käytetty tämän tutkielman analyyseissä, joten tulosten yleistämistä vastaamaan kaikkien suomalaisten kantaa tutkimusongelmiin ei voida tehdä.

Lähdeluettelo

- [1] Sisäministeriö. Turvapaikanhakijat ja pakolaiset. <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>
- [2] Elinkeinoelämän valtuuskunta (EVA). EVAn arvo- ja asennetutkimus syksy 2018 [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 2.0 (2019-03-06). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3305>
- [3] RStudio Team (2019). RStudio: Integrated Development for R. RStudio, Inc., Boston, MA. <http://www.rstudio.com/>
- [4] R Core Team (2020). R: A language and environment for statistical computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. <https://www.R-project.org/>
- [5] Yle. Ylen kannatusmittaus: Mitä puoluetta kannatat? – En osaa sanoa, on suomalaisten yleisin vastaus. <https://yle.fi/uutiset/3-10545339>
- [6] Tilastokeskus. Väestö. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html